D • N
27/5 1951

Avgrund eller fulländning

"Mänskligheten kan liknas vid en man som klättrar uppför en svår och farlig brant, vid vars krön ligger en högklart av underbara bergsängar." Så skriver Bertrand Russell i sin senaste bok (The Impact of Science on Society). Det är samma tanke som framstegsfilosoferna i Europa och Amerika framfört sedan två hundra år. Bara en stigning till, bara ytterligare en kraftansträngning, så kommer vi upp på jämn mark. Ingen kan vara mera medveten än Bertrand Russell om att den fantasin är gammal och alltså, vara dagar ofta förhånad. Har då Russell några speciella skäl för att tro att vår generation, enligt gängse uppfattning en av de mera pinade i historien, står på tröskeln till en ny och bättre värld, eller är hans paroll blott ett uttryck för den muntra vitalitet som trots all skepsis och negativism präglar hans skrifter?

Tekniken och demokratiseringen har i förening på vissa håll redan skapat förutsättningar för ett gott och lyckligt liv, skriver han. "På det hela taget tror jag att denna tidsålder inneburit en förbättring i förhållande till alla sina föregångare — utom för de rika och privilegierade . . . Den allmänna lyckonivån i England likaväl som i Amerika är högre än i något tidigare samhälle vid någon tid." Vetenskapen i detta ords vidaste mening gör det möjligt att inom en överskådlig tid uppnå samma läge i hela världen. Det är tre villkor som måste uppfyllas för att säkerställa dessa till fulländning grönsande förbättringar: kriget måste avskaffas, makten måste bli jämnt fördelad, befolkningsökningen måste begränsas. De båda sistnämnda villkoren är praktiskt taget uppfyllda i västerns demokratier. Den egentliga svårigheten ligger i kriget och krigsfaran.

Men även på den punkten är Russell optimistisk. Nu står blott två stora makter mot varandra, USA och Ryssland. Om det blir krig kan den ena partens seger resultera i ett världsrike och därmed i krigets avskaffande för all framtid — det är numera inte svårare att styra en värld än det förr var att förvalta en mindre stat. Självfallet är en seger för västern att föredra, då vinnes på en gång fred och demokratisering. Ett krig skulle dock kunna innebära så omätlig förstörelse att den varaktiga freden inte får vinnas till detta pris. En tredje möjlighet är den väsentligtas politik. Bakom den föreställningen ligger inte någon förvissning om att tiden verkligen är på rätt sida, blott vilja att bevara freden och hopp om att eventuellt någon förändring i diktaturerna skall komma till stånd, ägnad att ge utsikter till uppgörelse och avspänning. Men denna arbetshypotes ter sig för det stora flertalet demokrater som den enda rimliga — och skulle det gå som man hoppas är det en omätlig vinst som tillfaller mänskligheten.

Kommunistförbud i Australien?

I flera demokratiska stater — i Europa Grekland och Turkiet, i Amerika Brasilien och Chile — har under de senaste åren vidtagits åtgärder varigenom det kommunistiska partiet förbjudits att framträda. Förra året genomdrev den australiska regeringen — en koalition av liberaler och det s. k. landsbygdspartiet — en lagstiftning i detta syfte. Lagen förklarades emellertid för ogiltig av statsförbundets högsta domstol. I domstolsmajoritetens utlåtande — som fattades med 6 röster mot 1 — hette det bland annat att den federala regeringen enligt författningen saknade befogenhet att stifta sådana lagar som innebar en begränsning av medborgarnas frihet, i varje fall i fredstid. En motsatt mening förträddes av domstolens president, som först och främst ansåg själva frågan om ett kommunistförbud vara av politisk och inte av juridisk natur; vidare sades det vara uppenbart att det kommunistiska partiet utgjorde ett direkt hot mot statsförbundets militära trygghet. Att som majoriteten karaktärisera det rådande tillståndet i världen som fred innebar enligt domstolspresidenten "en verklighetsfrämmande tillämpning av vad som blivit ett föråldrat begrepp". Premiärminister Menzies — den drivande kraften bakom kravet på en antikommunistisk lagstiftning — förklarade också efter domstolens utslag den 9 mars att regeringen bestämt vägrade att betrakta saken som definitivt avgjord.

Några dagar senare lät Menzies upplösa parlamentets båggs kamrar och utlysa nyval. Det var första gången sedan 1914 som en dylik "dubbel upplösning" hade ägt rum. Den officiellt angivna närmaste orsaken var att senaten — där arbetarpartiet hade en knapp majoritet — motsatte sig vissa av den borgerliga koalitionsregeringen föreslagna åtgärder till inflationens bekämpande. I valkampanjen kom emellertid — trots högsta domstolens utslag — frågan om ett kommunistförbud att spela en mycket framträdande roll. Arbetarpartiet var delat, men även inom detta parti fanns ett visst stöd för tanken på en antikommunistisk lagstiftning.

Valen, som ägde rum den 28 april, utföll knappast tillfredsställande för vare sig regering eller opposition. I representanthuset fick de bägge borgerliga regeringspartierna 80 sin majoritet reducerad från 27 röster till 17 — resultatet blev 69 borgerliga mandat mot 52 för arbetarpartiet —, medan i senaten, som välls efter andra principer, regeringen fick en knapp majoritet: 31 mandat mot 29 i stället för den tidigare minoriteten.

Under de senaste veckorna har från regeringshåll antytts att man eventuellt kommer att föreslå en folkomröstning för att få till stånd författningsändring, som skulle kunna jämna vägen för en antikommunistisk lagstiftning. Utrikespolitiskt kommer målet att vara nära samarbete med USA i Fjärran Östern — arbetarledaren Chifley hade yrkat på de australiska truppernas tillbakadragande från Korea — och förtrolig kontakter med London. Från europeisk synpunkt är det vidare mycket tillfredsställande att ministären Menzies ämnar låta Australien fortsätta att ta emot en väsentlig del av flyktingströmmen från Europa, något som arbetarpartiet för sin del motsätter sig.

Oppositionens initiativ

Den inbjudan som riktats till intresseorganisationerna från de tre oppositionspartierna om gemensamma överläggar och överträffade den ekonomiska politiken är från flera synpunkter en intressant händelse. För det första utgör den ett erkännande av den starka ställning som organisationerna intar i samhällslivet. Det är för varje politisk riktning önskvärt att hålla god kontakt med organisationernas folk, utan vilkas aktiva medverkan det inte blir lätt att föra en antiinflationistisk politik. För det andra markerar den som parallellföreteelse till regeringens inbjudan den klyfta som för närvarande existerar mellan regering och opposition och som enligt regeringens mening omöjliggör att övriga demokratiska partier bänkar sig vid samma bord som regeringen för att diskutera med organisationerna. För det tredje utgör den ett vackert exempel på oppositionens förmåga till samverkan. Ett av de mera positiva dragen under innevarande riksdag har varit den växande insikten på oppositionssidan om betydelsen av ett gemensamt uppträdande där detta är möjligt.

Många tecken tyder på att det i år blir svårare än under stabiliseringsperioden att samla organisationerna kring ett gemensamt program. Regeringen kommer sannolikt att göra den erfarenheten att det inom organisationerna existerar 1 stort sett samma motsättningar som mellan partierna när det gäller synen på den ekonomiska politiken. Det skulle därför inte förvåna om de opolitiska organisationerna fann det naturligt att rekommendera regeringen att i första hand söka nå en samlad uppgörelse på det politiska planet. Har regeringen använt varit att spela ut organisationerna som ett trumfkort gentemot de övriga partierna, lär den taktiken inte ge det önskade resultatet. Däremot kan det sägas att sedan både regering och opposition fått tillfälle att inhämta organisationernas önskemål och synpunkter har Erlander en chans att söka åstadkomma en samlande lösning.

PRESSGRANNAR

Danmark har haft en stor utrikespolitisk debatt som enligt en praktiskt taget samstämmig mening bekräftat stabiliteten i den utrikespolitiska kursen — även radikala blad medger detta, fastän parti sjölvt ställt sig som "avvaktande reservant" till samarbetet inom Atlantpakten. Danska Socialdemokraten yttrar:

Den udenrigs- og forsvarspolitiske linje, der forleengst er lagt under hensyn til den verdenspolitiske situation som er opstået ved den stedige magtgruppes holdning, ligger fast og har regnskuens og dermed befolkningens altovervejende tilslutning bag sig. Denne politik går ud på deltagelse i det nordatlantiske fællesskab, hvis alt overskyggende formål er at sikre freden, og Danmark er rede til at betale sin part af prisen for fred og frihed.

Bigtigheden tre største og farende partier slutter helt op om denne politik; vestforbundet står splittet ingen steder, mens de radikale

3 mammor, 1 flygvärdinna lärarinnor efter pressande men roliga studieår

Några av de 66 nyexaminerade i sinnsyrtagen under hyllningarna: från vänster Monica Hallin, Grundskolan, Inggerd Blomgren, Västerås, Ilsid Spak, Stockholm, och Claes Björnson, Skillingsfors.

Attiotvå unga, nyklickta folkskollärarinnor stormade på lördagsmiddagen ut från Folkskollärarinnoseminariet vid Maria Prästgårdsgata efter två — respektive fyra — års studier: examensgruppen var uppdelad på tre klasser, två studentklasser och en fyraårig. Glädjen var desto större som alla klarade sig.

De flesta av de nyexaminerade hälsades på övrigt sätt av släkt och vänner, några av dem också av sin och barn: av de åtioen är inte mindre än sju gifta och tre dessutom mammor.

I den första studentklassen kom också fru Birgitta Holst, välkommenhälsad och gratulerad av maken och femårige sonen Petter, som hon själv och kommunisterna går ännu — naturligtvis ut fra vidt forskellige motiver: De radikales ställning är vanskelig at begribe. Den er selvmodsigende og uden nogen fast bund under sig, og det kan kun beklages, at dette parti, hvis demokratiske arrighed ingen dragter i tvivl, i denne så vigtige tid skal kunne tages til indtægt af dem, der har alle andre end danske interesser at varetage.

Beträffande de radikalas hållning — som tydligen har flera personliga nyanser — anmärker Berlingske Tidende (b).

Ifølge Ekstrabladets Erfaringer er ausbenhavn gaaet sporlost hen over Jørgen Jørgensen og hans Parti. Man fik at vide, hvad Vesten i Almindelighed og Danmark i Særdeles bød efter radikal Opfattelse ikke bør gøre; men man fik intet at vide om, hvordan de Radikale vil sikre Landet betrygget, hvis det da ikke netop skulde være gennem den faktiske Forsvarsnydelse og Eftergivenheden over for en Aggression.

I utrikesministerns anförande återfanns denna argumentation rikta till de radikala:

Jeg vil snake at det Radikale Parti vil opnaare med baade her i Salen og i endnu højere Grad ude i den danske Offentlighed at svække Tilslutningen og Tilliden til at den Politik som nu er Landets, ogsaa er den, hvorom de Radikale vil sige, Landet betrygget, hvis det da ikke netop skulde være gennem den faktiske Forsvarsnydelse og Eftergivenheden over for en Aggression.

Det finns en sammanhållningande tankegång i de radikalas uppträdande, och den är défaitistisk: man tänker sig hela tiden att presterers mindre än som motsvarar det minsta möjliga vid en beredskapspolitik med allvarligt syfte.

Försvarsstaben präglas alltjämt av en snedbelastning till armens fördel som gjort de båda andra försvarsgrenarnas misstrogna mot staben, konstaterar Ny Militär Tidskrift. Även i andra avseenden har mindre goda konsekvenser uppstått:

Vid de sist företagna utnämningarna av överbefälhavare och försvarsstabschef kom just försvarsstaben som naturlig organisation att spela en icke obetydlig roll. I stället för att kunna fritt välja mellan de olika försvarsgrenarnas främsta representanter fann sig regeringen nödsakad att vid personvalet ta viss hänsyn till försvarsgrenarnas anspråk på